

Nowe stanowisko *Arum alpinum* (Araceae)

Arum alpinum Schott & Kotschy (= *Arum orientale* M. Bieb. subsp. *orientale*) (obrazki alpejskie) występuje od południowej Polski i wschodniej Austrii do Krymu (PRIME 1969). W Polsce posiada stanowiska w południowej części kraju, głównie w Bieszczadach, Beskidzie Niskim i na Pogórzu Środkowobeskidzkim (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). Występuje w ciemnych lasach z rzędu *Fagetalia* (ZARZYCKI 2002). Dokładną rewizję karpackich stanowisk tego gatunku przeprowadził TERPÓ (1973). Wcześniej *A. alpinum* nie był odróżniany od *A. maculatum* L., występującego w zachodniej Polsce (RUTKOWSKI 1998). Także późniejsi autorzy często powtarzali błędne notowania (DAJDOK & KĄCK 2001).

Cechą pozwalającą najpewniej odróżnić obydwa gatunki jest kształt i ułożenie bulwy względem powierzchni podłoża. *Arum maculatum* tworzy krótką, poziomą bulwę, natomiast *A. alpinum* pionową, eliptyczną, o średnicy do 5 cm (BOYCE 1993).

Nowe stanowisko *Arum alpinum* znajduje się w granicach administracyjnych Jasła (kwadrat ATPOL FG00) na stromym stoku o ekspozycji E i nachyleniu 30–45°, porośniętym lasem grądowym. Wokół znajdują się zabudowania, łąki i młodniki grabowe. U podnóża stoku biegnie droga gruntowa, z której utworzeniem związane są niekorzystne oddziaływania na populację obrazków alpejskich, głównie prześwietlanie dna lasu. Na powierzchni ok. 500 m² znaleziono 13 osobników z tego tylko 7 kwitnących i owocujących.

Przykładowe zdjęcie fitosocjologiczne: data: 21.05.2004., miejsce: Jasło-Nieglówice, powierzchnia [m²]: 500, ekspozycja: E, nachylenie: 35°, zwarcie warstwy drzew: 80%, zwarcie warstwy krzewów: 70%, pokrycie warstwy zielnej: 50%. gatunki drzew: **Carpinus betulus* a₁ 3, b 2, c +, ****Acer pseudo-platanus* a 3, b 1, c +, ****Acer campestre* b +, ***Padus avium* c +, *Quercus robur* c juv. +; gatunki krzewów: *Corylus avellana* b 3, c 2, *Sambucus nigra* b/c 1/+, *Euonymus europaea* b/c +/+, *Cornus sanguinea* b/c +/+, *Crataegus monogyna* b +; gatunki zielne: Ch. All. *Carpinion betuli* *: *Carex pilosa* +, *Dactylis polygama* +, *Stellaria holostea* +; Ch. O. *Fagetalia sylvaticae* **: *Asarum europaeum* 1, *Circaea lutetiana* +, *Dryopteris filix-mas* +, *Galeobdolon luteum* +, *Geranium phaeum* +, *Lilium martagon* 1, *Mercurialis perennis* 2, *Paris quadrifolia* +, *Polygonatum multiflorum* 1, *Primula elatior* +, *Pulmonaria obscura* 1, *Viola reichenbachiana* r; Ch. Cl. *Querco-Fagetea****: *Aegopodium podagraria* 1, *Campanula trachelium* +, *Salvia glutinosa* 2; Inne: ***Arum alpinum*** +, *Aruncus sylvestris* +, *Athyrium filix-femina* +, *Melandrium rubrum* +, *Urtica dioica* +, *Vicia sepium* +.

Summary. A new locality for *Arum alpinum* (Araceae). A new locality was found in Jasło. 13 individuals of *Arum alpinum* Schott & Kotschy were found in the dry-ground forest on the slope.

LITERATURA

- BOYCE P. 1993. The genus *Arum*. s. 212. Royal Botanic Gardens, Kew – London.
- PRIME C. T. 1969. *Arum* L. – W: T. G. TUTIN, V. H. HEYWOOD, N. A. BURGESS, D. M. MOORE, D. H. VALNTINE, S. M. WALTERS & D. A. WEBB (red.), *Flora Europaea* 5. *Alismataceae* to *Orchidaceae* (*Monocotyledones*), s. 269–271. Cambridge Univ. Press, Cambridge.
- RUTKOWSKI L. 1998. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej. s. 812. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- TERPÓ A. 1973. Kritische Revision der *Arum*-Arten des Karpatenbeckens. – *Acta Bot. Acad. Sci. Hung.* 18(1–2): 215–255.

- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. s. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZARZYCKI K., TRZCIŃSKA-TACIK H., RÓŻAŃSKI W., SZELĄG Z., WOŁEK J. & KORZENIAK U. 2002. Ecological indicator values of vascular plants of Poland. – W: Z. MIREK (red.), Biodiversity of Poland 2, s. 183. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

DOMINIK WRÓBEL, *Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, ul. Lubicz 46, PL-31-512 Kraków, Polska; e-mail: wrobdom@poczta.onet.pl*

Przyjęto do druku: 19.01.2007 r.

Nowe antropogeniczne stanowisko *Dorycnium herbaceum* (Fabaceae) w Krośnie

Dorycnium herbaceum Vill. (szyplin zielny) jest gatunkiem zaliczanym do elementu submediterańskiego, a najbliższe polskich granic naturalne stanowiska znajdują się we wschodniej Słowacji i niemieckiej Turynii (MEUSEL i in. 1965). Szyplin zielny, jak dotąd, był notowany w Polsce w Bielinku nad Odrą (SCHULZ 1919; CELIŃSKI & FILIPEK 1957, 1958), na zboczach Maślanej Góry w Beskidzie Niskim (ŚWIĘS 1983) oraz w Hucisku w Beskidzie Makowskim (BARYŁA & BARTOSZEK 2001). Wszystkie stanowiska tego gatunku na północnym kresie zasięgu, w tym polskie, mają charakter antropogeniczny (BARYŁA & BARTOSZEK 2001).

Nowe stanowisko *Dorycnium herbaceum* znajduje się w Krośnie, w pobliżu zwirowego placu parkingowego przy ul. Okrzei, koło mostu na Wisłoku (kwadrat ATPOL **FG03**). Kilka młodych krzewów, obficie kwitnących i owocujących tego roku, rośnie na skraju usypanego z gruzu podjazdu do posesji. Jej właściciele w ciągu ostatnich kilku lat, w celu podniesienia poziomu działki i zabezpieczenia się przed wodą powodziową w razie wezbrania Wisłoka, przyjmowali gruz i ziemię pochodzące z okolicznych budów i rozbiórek. Także na należącym do gminy parkingu i przechodzącej w bezpośredniej bliskości drodze były prowadzone prace niwelacyjne z użyciem ciężkiego sprzętu i z wykorzystaniem gruzu rozbiórkowego. W związku z tym, ustalenie czasu zawleczenia i pochodzenia nasion *D. herbaceum* jest obecnie niemożliwe.

Stanowisko w Krośnie ma charakter wybitnie antropogeniczny, zarówno ze względu na swoją genezę, jak i rodzaj podłoża glebowego. Rokowania co do trwałości tego stanowiska są niepewne. Jednocześnie jest to jedno z dwóch aktualnie istniejących stanowisk szyplinu zielnego w Polsce. W Bielinku gatunek ten nie został odnaleziony od 25 lat, nie odszukano też stanowiska w Beskidzie Niskim; prawdopodobnie miało ono charakter efemeryczny (BARYŁA & BARTOSZEK 2001).

Okazy zielnikowe z Krosna znajdują się w zielniku Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie (KRAM).